

մարդատեաց ծեր զինուորը եւ Օրիորդը հազիւ դուրս ելան՝ բազմականք ամենքը գաղտնի ծիծաղը յայտնի ըրին, եւ Թեոդորոս ինք ժպտելով՝

— Այս տեսարանը, տեսարբ, ձեզ ծիծաղ կը պատճառէ, այնպէս չէ՞,— ըսաւ.— այո, ես էլ ձեզ հետ կը ծիծաղէի, եթէ սոսկալի խրատ մը չի ծածկեր ամէն ծնողաց։ Պատմեմ եւ ուշ դրեք.— հազիւ քսան տարայ, էի, երբ Վահրամ հայրս զիս փոքրիկ խմբով մը արքայից արքայի դուռը կ'ուղարկեր նամակաւ մեծ Մարգպանին ղիս յանձնելով. Ասպետը նամակը կարդաց եւ ծիծաղելով դարձաւ քովը նստած գրեթէ քառասնամեայ սպառազէնի մը՝ «Ատոմ՝ զօրավար,— ըսաւ,— ահա առ քեզի աշակերտ մ'էլ Վարազտիրոցիս հետ միատեղ, Ռշտունեաց Տէրն ինձի կ'ուտայ իւր զաւակը մարգելու, մի՛ խոժոռիր, էլ ուրիշ չի կայ, այս երկուքը բաւական են»։ Աւելորդ է զրուցել թէ այս մարդը ինչ զինուորական խստութեամբ զմեզ դաստիարակեց երկու տարի, մեր սպասաւորները նախ մեզմէ հեռացնելով, ամառ-ձմեռ արշալոյսի հետ զմեզ ոտք հանելով, կերակուրներու փափկութենէ զմեզ զրկելով, այդ ամենքը երկայն են։ Բայց այն միայն պէտք է զրուցեմ թէ այդ մարդը կը խոսեր, կը ծիծաղէր, կատակ նաեւ կ'ըներ, մանաւանդ պատերազմի վտանգալի վայրկեաններու։ Երկու տարուընէ վերջ մեզ երկուքս տարաւ մեծ Մարգպանին՝ «Ահա՛ զօրավար, ինձ երկու տղայ տուիր, ես քեզ երկու մարդ կը դարձնեմ, իրենց երաշխաւորը ես եմ,— ըսաւ,— կրնաս վստահանալ»։ Եւ հայրենիք դարձաւ, երկու տարի տունը կ'երթար կը կենար, տարի մը կ'ուզար դուռը եւ բանակը կ'անցներ, իւր քաշութիւնն յայտնի էր ամենուն եւ արքայից արքային, եւ ինչչափ որ զինք մեծցնել ուզեցին յանձն չառաւ, վասնզի Մարգպանեն չէր ուզէր զատուիլ։ Վերջապէս, անգամ մ'էլ որ գնաց՝ եւ ես եկայ Ռշտունիք հօրս հրամանաւ, զինք բոլորովին կորուսի տարիներով, երբ Մարգպանին մարմինը բերին Տիգրոնէ, տեսայ Ատոմ թաղման հանդիսին, բայց փոխուած եւ այնպէս տխուր, որ հետը կարելի չէր խօսել, ես ինչչափ մօտեցայ՝ անկարելի եղաւ իւր միավանկները բազմավանկի դարձնել. վերջը իր մէկ ծեր սպասաւորէն իմացայ թէ ինչ էր այս տխրութեան պատճառը։— Ատոմ ամուսնացեալ՝ զաւակներու տէր եղած էր, մեծ աղջիկը որոշել էր ամուսնացնել, բայց աղջիկն այդ ամուսնութեան հակառակ էր եւ քնականաբար չհամարձակելով հօրը խօսիլ՝ մօրը յայտնած էր։ Բայց ո՞վ կարող էր Ատոմի պէս մարդու մը դէմ գալ, եւ ինք կրնա՞ր երեւակայել թէ կինը մարդ է, աղջիկը կրնա՞յ կամք ունենալ։ Ինք մինչեւ այն օրը միտքը դրած էր թէ ընտանիք՝ կին եւ զաւակներ զօրականաց գունդ մ'էին, որ զօրավարին ձայնին պէտք էր անդարձ հնազանդէին։ Ուստի սպառնազին հրամանը երկրորդեց, տունը յուսահատ արտասուաց մէջ թողուց, եւ ինք միմիայն իւր որսի զուարճութեանց պարապուեցաւ։ Երբ դարձաւ եւ իրեն իմացուցին թէ նշանած աղջիկը հիւանդ է, խաբէութեան հնարք մը կարծելով իւր սպառնալից ձայնը